

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 Облік та оподаткування
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
Міжнародний облік, аналіз та оподаткування
(назва магістерської програми)

на тему: **«Облік, контроль та аналіз заробітної плати в сучасних умовах господарювання (на прикладі СКК «Одеський Палац спорту»)»**
(назва теми)

Виконавець:

Студентка обліково-економічного
факультету

Сікорова Тетяна Олегівна

_____
(прізвище, ім'я, по батькові)
/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Добрунік Тетяна Пилипівна

_____
(прізвище, ім'я, по батькові)
/підпис/

ОДЕСА – 2018
ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Заробітна плата представляє собою один з найважливіших факторів соціально-економічного життя населення та країни загалом. Для більшості людей заробітна плата виступає основним джерелом доходів та засобом відтворення своїх потреб – фізичних та інтелектуальних сил працівника. Підприємство самостійно, але відповідно до законодавства, визначає розмір оплати праці кожного працівника, форми та системи оплати праці. На кожному підприємстві, галузі, організації чи установі в Україні має бути реальна і достовірна інформація про заробітну плату, її розмір, нарахування, утримання, виплату. Таку інформацію повинен забезпечити бухгалтерський облік.

Облік праці та її оплати повинен бути організований таким чином, щоб сприяти підвищенню продуктивності праці, зміцненню трудової дисципліни, підвищенню якості виробництва продукції, виконання робіт і послуг. Все це обумовлює актуальність і вибір теми дослідження.

Метою роботи є дослідження теоретичних та практичних аспектів обліку і контролю розрахунків з оплати праці, розробка шляхів їх вдосконалення в сучасних умовах господарювання.

Завдання дослідження.

- визначити сутність категорії оплати праці, порядок її формування та регулювання;
- вивчити законодавчо-нормативні та теоретичні аспекти розрахунків заробітної плати;
- визначити основні проблеми організації обліку розрахунків з зарплати;
- провести організаційно-економічну характеристику підприємства СКК «Одеський палац спорту»;
- визначити мету, основні об'єкти, джерела інформацій та завдання контролю розрахунків з оплати праці;
- розкрити методику проведення перевірки розрахунків з оплати праці;
- визначити шляхи вдосконалення обліку та внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці;
- розкрити методику проведення перевірки розрахунків з оплати праці;
- визначити шляхи вдосконалення обліку та внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці;
- провести економіко-математичне моделювання процесів, що забезпечують оптимізацію фону оплати праці працюючих на СКК «Одеський палац спорту».

Об'єктом дослідження у роботі є процес організації обліку і методика проведення аудиту розрахунків по заробітній платі.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів обліку та аудиту розрахунку по заробітній платі на обраному підприємстві.

Методи дослідження. При дослідженні кваліфікаційної роботи були використані методи порівняння, спостереження, аналізу та синтезу, історичний та логічний, метод індукції та дедукції.

Для визначення схожості та відмінності господарських явищ використовують метод порівнянь. Необхідність порівняння як загальнонаукового методу зумовлена тим, що в економічному житті ніщо не може бути оцінено саме по собі.

Історичний і логічний методи використовуються економічною теорією для дослідження економічних процесів у єдності. Історичний метод вивчає ці процеси у тій історичній послідовності, в якій вони виникали, розвивалися і змінювалися один за одним. Логічний метод досліджує економічні процеси в їхній логічній послідовності, прямуючи від простого до складного, звільняючись при цьому від історичних випадковостей і подробиць, не властивих цьому процесові.

Індукція – це метод пізнання від окремого до загального, від знання нижчого ступеня до знання вищого ступеня. Дедукція – метод пізнання від загального до одиничного. Метод індукції і дедукції забезпечує діалектичний зв'язок одиничного, особливого і всезагального.

Інформаційна база дослідження. В якості джерел інформації при написанні роботи слугували нормативно-правові акти, наукові статті спеціалістів з питань організації, обліку та аудиту оплати праці, матеріали періодичного друку, фінансова та статистична звітність, облікові реєстри та первинні документи досліджуваного підприємства СКК «Одеський палац спорту».

Структуру та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (56 найменувань) та 55 додатків. Загальний обсяг роботи становить 94 сторінки. Основний зміст викладено на 86-х сторінках. Робота містить 18 таблиць, 3 рисунка.

Публікації. За результатами дослідження і темою кваліфікаційної роботи автором надруковано тези: Сікорова Т.О. Оптимізація фонду оплати праці на СКК «Одеський палац спорту» на основі регресійного аналізу.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні аспекти обліку заробітної плати**» розглянуто теоретичні аспекти обліку розрахунків з оплати праці діяльності підприємства, зокрема економічну сутність поняття заробітної плати, її види та форми. Питання оплати праці жорстко регламентуються діючим законодавством України, зокрема встановлюються розмір мінімальної заробітної плати, порядок обчислення середньої заробітної плати, забезпечуються державні гарантії права на відпустки тощо.

У даному розділі також окреслено основні дискусійні питання у теоретичній площині. Встановлено, що одним із можливих напрямів удосконалення оплати праці працівників є підвищення матеріальної зацікавленості працівників. Також важливим напрямком вдосконалення обліку розрахунків з оплати праці є автоматизація облікового, аналітичного та контрольного процесу, яка дозволяє зменшити кількість помилок при обробці інформації, скоротити час на здійснення певних процедур, зменшить кількість ручних операцій тощо.

У другому розділі *«Діюча практика обліку заробітної плати на СКК «Одеський палац спорту»* розглянуто економічну характеристику досліджуваного підприємства, проаналізовано його фінансовий стан і встановлено, що господарська діяльність СКК «Одеський палац спорту» протягом досліджуваного періоду залишається збитковою. Чистий фінансовий результат підприємства за три роки не змінив своє значення з від'ємного на позитивний, проте відбувається зменшення отриманих чистих збитків з 400,1 тис. грн. у 2014 р. до 126,5 тис. грн. у 2016 р.

У цілому валюта балансу мала тенденцію до збільшення на 61,7 тис. грн, що свідчить про незначне зростання обсягів господарської діяльності підприємства. Проведений аналіз свідчить про те, що підприємство, хоча і здійснює свою діяльність із збитками, має достатній ресурсний потенціал.

За результатами розрахунків у даному розділі встановлено, що підприємство є платоспроможним, має можливість покривати свої зобов'язання за рахунок наявних оборотних активів. У 2016 на підприємстві спостерігається збільшення коефіцієнтів ліквідності, а отже і підвищення рівня платоспроможності.

У даному розділі також розглянуто особливості обліку заробітної плати на підприємстві СКК «Одеський палац спорту» та встановлено, що у цілому система обліку заробітної плати функціонує згідно діючого законодавства: зарплата розраховується в автоматизованому режимі в програмному продукті 1С Бухгалтерія, проводяться усі необхідні утримання та здійснюються нарахування ЄСВ, зарплата виплачується згідно законодавства двічі на місяць. Усі соціальні гарантії також виконуються. Але у результаті даного дослідження було виявлено певні недоліки в організації та обліку заробітної плати на СКК «Одеський палац спорту» та внесено певні пропозиції щодо можливих шляхів їх уникнення.

У третьому розділі *«Контроль та аналіз обліку заробітної плати на СКК «Одеський палац спорту»* було встановлено, що контроль розрахунків з оплати праці як елемент виявлення резервів підвищення ефективності і прибутковості підприємства, є одним із найбільш діючих факторів економічної політики підприємства, що особливо наочно проглядається в умовах трансформації економіки. У роботі розглянуто мету, завдання, джерела контролю, а також методика перевірки розрахунків з оплати праці на досліджуваному підприємстві.

За результатами дослідження встановлено, що облік заробітної плати на СКК «Одеський палац спорту» в цілому ведеться згідно діючого законодавства з праці.

Аналіз даних показав, що фонд заробітної плати персоналу основної діяльності у 2016 році порівняно із 2015 роком збільшився на 58,19 тис.грн. Наявність відносної економії коштів за категорією «інженерно-технічний персонал» у розмірі 276,76 тис.грн. вказує на обачність управлінського персоналу СКК «Одеський палац спорту» щодо оптимізації собівартості наданих послуг у частині оплати праці.

Результати регресійного моделювання показали, що знаки перед факторами повністю відповідають економічним залежностям і свідчать, що по мірі збільшення питомої ваги витрат на оплату праці у загальному обсязі витрат, зарплатовіддача зменшується на 1,624 грн.; зростання збитковості персоналу призводить до зменшення зарплатовіддачі на 0,133 грн.; збільшення питомої вага кредиторській заборгованості з оплати праці у загальній сумі кредиторській заборгованості підприємства обумовлює зменшення зарплатовіддачі на 2,116 грн. На основі побудованої регресійної моделі сформульовано низку рекомендацій, які дозволять поліпшити ефективність використання коштів на оплату праці працюючих на СКК «Одеський палац спорту».

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження теоретичних основ та діючої практики обліку, контролю та аналізу заробітної плати на досліджуваному підприємстві можна зробити такі висновки.

1. На сьогоднішній день конкуренція змушує підприємства позбутися зайвих працюючих, або скоротити витрати на оплату праці. В умовах економічної трансформації заробітна плата повинна використовуватися як найважливіший засіб для стимулювання до зростання продуктивності праці, прискорення науково-технічного прогресу, поліпшення якості продукції, підвищення ефективності виробництва. Але в Україні відсутня ефективна державна політика зайнятості, зарплат і трудових доходів. Проводиться політика «заморожування» заробітної плати, що дає змогу економити витрати на робочу силу і зберігати зайву чисельність зайнятих у економіці.

Розгляд теоретичних аспектів обліку розрахунків з оплати праці діяльності підприємства дозволив встановити, що заробітна плата – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу.

2. У роботі окреслено основні проблемні питання у теоретичній площині. Встановлено, що одним із можливих напрямів удосконалення оплати праці працівників є підвищення матеріальної зацікавленості працівників. Також важливим напрямком вдосконалення обліку розрахунків з оплати праці є автоматизація облікового, аналітичного та контрольного процесу, яка дозволяє зменшити кількість помилок при обробці інформації,

скоротити час на здійснення певних процедур, зменшити кількість ручних операцій тощо.

3. Дослідження процесу обліку, контролю та аналізу заробітної плати проводилося на прикладі комунального підприємства Спортивно-концертний комплекс «Одеський палац спорту». У роботі проаналізовано фінансовий стан підприємства і встановлено, що господарська діяльність СКК «Одеський палац спорту» протягом досліджуваного періоду залишається збитковою. Чистий фінансовий результат підприємства за три роки не змінив своє значення з від'ємного на позитивний, проте відбувається зменшення отриманих чистих збитків з 400,1 тис. грн. у 2014 р. до 126,5 тис. грн. у 2016 р. Підприємство є платоспроможним, має можливість покривати свої зобов'язання за рахунок наявних оборотних активів. У 2016 на підприємстві спостерігається збільшення коефіцієнтів ліквідності, а отже і підвищення рівня платоспроможності.

4. Розгляд особливостей обліку заробітної плати на СКК «Одеський палац спорту» дав змогу встановити, що у цілому система обліку заробітної плати функціонує згідно діючого законодавства, однак все ж таки ми виявили певні недоліки в організації та обліку заробітної плати, на основі яких внесли пропозиції щодо їх усунення:

- Застосовуються дуже застарілі форми первинних документів для обліку особового складу працівників, затверджені ще у Радянському союзі у 1980 році. Тому ми рекомендуємо СКК «Одеський палац спорту» вести облік особового складу підприємства відділом кадрів за допомогою типових форм первинного обліку особистого складу, що затверджені Наказом Міністерством статистики № 489.

- Відсутність на досліджуваному підприємстві резерву на виплату відпускних. Тому потрібно запровадити в обліку окремих рахунок для забезпечення відпусток працівників (471 «Резерв виплат відпусток»).

- Наявний Наказ про облікову політику, однак він містить дуже стисло основні положення, що повинні там наводитись. Тому, на нашу думку, головному бухгалтеру слід переглянути Наказ та підготувати вичерпаний перелік положень

- Не проводять індексацію грошових коштів, яку зобов'язані проводити всі без виключення роботодавці. Індексація заробітної плати є обов'язком роботодавця з метою часткового або повного відшкодування подорожчання споживчих товарів і послуг. Тому ми рекомендуємо проводити індексацію заробітної плати згідно Закону України «Про індексацію грошових доходів населення».

- Облік на досліджуваному підприємстві ведеться за допомогою програми 1С: Підприємство 7.0. та Excel. На сьогоднішній день існують більш сучасніші та удосконалені програми, які могли б забезпечити більш швидку і полегшену роботу бухгалтера, особливо на ділянці обліку зарплати.

5. У роботі розглянуто контроль розрахунків з оплати праці як елемент виявлення резервів підвищення ефективності і прибутковості підприємства і встановлено, що це один із найбільш діючих факторів економічної політики

підприємства, що особливо наочно проглядається в умовах трансформації економіки. Було досліджено мету, завдання, джерела контролю, а також методику перевірки розрахунків з оплати праці на досліджуваному підприємстві.

6. Аналіз даних показав, що фонд заробітної плати персоналу основної діяльності СКК «Одеський палац спорту» у 2016 році порівняно із 2015 роком збільшився на 58,19 тис.грн. При цьому, найбільше зростання фонду зарплати спостерігалось за категорією «інженерно-технічний персонал». Абсолютне зростання фонду оплати праці за цією категорією склало 40,74 тис.грн.

Зазначимо, що усі працюючі на СКК «Одеський палац спорту» працюють погодинно. Задля того, щоб якимось оптимізувати річний фонд оплати праці керівництво підприємства вдалося до зменшення кількості працюючих з 47 осіб у 2015 році до 40 осіб у 2016 році. Зазначене зменшення кількості працюючих знизило річний фонд оплати праці на СКК «Одеський палац спорту» на 163,97 тис.грн. Зазначимо, що основним чинником, що негативно вплинув на зміну фонду оплати праці працюючих на досліджуваному підприємстві, є зростання середньогодинної оплати праці одного працюючого.

Досягнута відносна економія заробітної плати за категорією «інженерно-технічний персонал» у розмірі 276,76 тис.грн. обумовлена позитивною дією такого чинника як середньорічна продуктивність праці працівника інженерно-технічного персоналу. Зростання середньорічної продуктивності праці працівників інженерно-технічного персоналу призвело до економії фонду заробітної плати інженерно-технічного персоналу на 443,65 тис.грн.

Отримана економія по фонду зарплати інженерно-технічного персоналу була зменшена за рахунок зростання середньої зарплати. Зростання середньої зарплати призвело до збільшення фонду заробітної плати інженерно-технічного персоналу на 157,64 тис.грн. Зазначимо, що зростання фонду оплати праці інженерно-технічного персоналу відбулося завдяки державному регулюванню відносин у сфері добробуту населення України й пов'язане із вимогою збільшити мінімальну заробітну плату до 3200 грн.

Розрахунки свідчать, що збитковість персоналу, тобто чистий збиток у розрахунку на одного працівника у 2016 році склав 3,163 тис. грн, а у 2015 році було отримано чистий збиток у розмірі 2,328 тис. грн.

Збільшення збитковості персоналу на СКК «Одеський палац спорту» відбулося за рахунок зростання середньорічного обсягу наданих послуг у розрахунку на одного працюючого. За рахунок впливу цього чинника, збитковість персоналу зросла на 1,53 тис.грн. Разом з тим, отриманий негативний результат було знижено завдяки зменшенню генерування чистих збитків на підприємстві у 2016 році. Тому зниження збитковості обороту з 7,22% у 2015 році до 5,91% у 2016 році призвело до зменшення збитковості персоналу на 0,7 тис.грн.

7. За результати побудованої регресійної моделі видно, що по мірі збільшення питомої ваги витрат на оплату праці у загальному обсязі витрат, зарплатовіддача зменшується на 1,624 грн.; зростання збитковості персоналу призводить до зменшення зарплатовіддачі на 0,133 грн.; збільшення питомої вага кредиторській заборгованості з оплати праці у загальній сумі кредиторській заборгованості підприємства обумовлює зменшення зарплатовіддачі на 2,116 грн.

Щодо поліпшення ефективності використання коштів на оплату праці на СКК «Одеський палац спорту», зазначимо, що на сьогодні співвідношення між управлінським та виробничим персоналом складає 30 % на 70%. Оскільки у структурі персоналу питома вага управлінського персоналу складає 30%, вкрай актуальним є ефективне його функціонування підприємства. Тому необхідно ввести посаду креативного менеджера, який генерує бізнес-ідеї, працює із рекламодавцями та здійснює постановку та режисуру спортивних заходів. Прибуткове ведення бізнесу підприємства можливо при умові кваліфікованого управління на основі постійного збору та аналізу інформації про цільовий ринок послуг та споживачів із подальшим коригуванням діяльності палацу спорту у частині кадровій, збутовій та рекламній політиці. На нашу думку, необхідно проводити моніторинг між співвідношенням управлінського та допоміжного персоналу. Необхідно передбачити стимулюючі доплати за якісне проведення концертно-видовищних та спортивних заходів, а саме, за якісне прибирання приміщень та відсутність реклаमाцій з боку споживачів спортивних залів та льодової арени.

Отже, вважаємо, що впровадження зазначених рекомендацій дозволить підвищити ефективність системи обліку та внутрішнього контролю і системи управління розрахунків з оплати праці на СКК «Одеський палац спорту» у цілому.

АНОТАЦІЯ

Сікорова Т.О. «Облік, контроль та аналіз заробітної плати в сучасних умовах господарювання (на прикладі СКК «Одеський Палац спорту»)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «071 Облік та оподаткування» за магістерською програмою професійного спрямування (шифр та назва спеціальності)

«Міжнародний облік, аналіз та оподаткування».

(назва магістерської програм)

– Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2018.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти обліку та контролю розрахунків з оплати праці діяльності підприємства, досліджено особливості організації обліку та внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці на СКК «Одеський палац спорту», а також сформовано комплекс рекомендацій щодо вдосконалення діючої системи обліку та внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці на досліджуваному підприємстві.

Проаналізовано фінансовий стан СКК «Одеський палац спорту», склад та динаміку фонду заробітної плати підприємства, ефективність використання коштів на оплату праці, а також здійснено економіко-математичне моделювання процесів, що забезпечують оптимізацію фонду оплати праці працюючих на досліджуваному підприємстві.

Запропоновано: рекомендації щодо вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення та внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці на СКК «Одеський палац спорту», зокрема, запровадити в обліку окремий рахунок для забезпечення відпусток працівників; переглянути Наказ та підготувати вичерпаний перелік положень щодо обліку зарплати; проводити індексацію заробітної плати; для вдосконалення автоматизованого обліку на підприємстві необхідно розглянути питання та запровадити використання більш сучасного програмного продукту тощо.

Ключові слова: заробітна плата, розрахунки з працівниками, ПДФО, облік, контроль, аналіз, економіко-математичне моделювання.

ANNOTATION

Sikorova T.O. «Accounting, control and analysis of wages in modern conditions of management (using an example of SCC «Odessa Palace of Sports»)».

Qualification work for obtaining an educational master's degree in the specialty **«071 Accounting and Taxation»** under the master's programme of professional orientation

(code and specialty name)

«International accounting, analysis and taxation»

(the name of the master's program)

– Odessa National University of Economics. – Odessa, 2018.

The theoretical aspects of accounting and control of payroll calculations of the enterprise are considered in the paper. The peculiarities of the organization of accounting and internal control of payroll calculations on the SCC Odessa Sports Palace are considered, as well as a set of recommendations for improving the current accounting system and internal control of payment settlements labor on the investigated enterprises are formed.

There was analyzed the financial state of the SCC «Odessa Sport Palace», composition and the dynamics of the enterprise payroll, the effectiveness of money use for the payment of wages, and also there was carried out economical-mathematical modeling of processes providing optimization of the background of wages of employees working on the investigated enterprise.

It was offered: recommendations for improving the accounting and analytical support and internal control of payroll calculations at the SCC «Odessa Sports Palace», in particular, to introduce a separate account for the provision of employee holidays; to review the Order and to prepare an exhaustive list of wage accounting regulations; to index wages; in order to improve automated accounting at the enterprise, it is necessary to consider the questions and to introduce the use of a more modern software, etc.

Key words: salary, payments with employees, personal income tax, accounting, control, analysis, economic and mathematical modeling.